

ÜSTÜN NİTELİKTE ÖZEL VE KAMUSAL YARARIN BASIN FAALİYETLERİNDE FİKRİ HAK SAHİPLİĞİNE GETİRİLEN SINIRLAMALAR BAKIMINDAN GÖRÜNÜMÜ

Seda KARA KILIÇARSLAN*

ÖZET

Çalışmamızda, TMK m. 24/2 hükmü uyarınca hukuka uygunluk sebeplerinden üstün nitelikte özel ve kamusal yararın, fikri mülkiyet hukukunda, eser sahibinin eser üzerindeki hakkının kısıtlanması merkezinde incelenmesi hedeflenmektedir. Üstün nitelikte özel yarar ve kamusal yarar kavramları, hukuka uygunluk sebebi olarak zaten yeterince sınırları belirsiz ve öğreti tarafından tartışmaya açıktır. Fikri mülkiyet hukukunda basın faaliyetlerinin, üçüncü kişiler tarafından haberin sahibinin izni olmaksızın çoğaltılması ise, her iki hukuka uygunluk sebebini irdeleyebildiğimiz önemli bir alanı oluşturmaktadır ve bu sebeple incelemeye değerdir. Bu noktada çatışan yararların tartılması ilkesi yapacağımız açıklamalar açısından yol göstericidir.

Anahtar Kelimeler: Eser Sahibi, fikri mülkiyet hukuku, özel yarar, kamusal yarar, hukuka uygunluk sebepleri.

DIE HÖHERRANGIGEN PRIVATEN SOWIE ÖFFENTLICHEN RECHTE AUS SICHT DER GRENZEN, DIE IM RAHMEN DER PRESSETAETIGKEIT DEM EIGENTUN URHEBERRECHTS GESEZT WERDEN

ZUSAMMENFASSUNG

In unserer Arbeit wird beabsichtigt, die entsprechend TMK Art. 24/Abs. 2 als Rechtfertigungsgründe geltenden höherrangigen privaten und öffentlichen Interessen, im Lichte der Begrenzung der Rechte des Urhebers hinsichtlich des Werkes durch diese höherrangigen privaten Urhebers hinsichtlich des Werkes durch diese höherrangigen privaten und öffentlichen Interessen im Recht des Geistigen Eigentums zu erläutern. Die Begriffe der höherrangigen privaten Interessen und öffentlichen Interessen sind ohnehin als Rechtfertigungsgründe im Hinblick auf ihre Grenzen unbestimmt und sind in der Lehre umstritten im Recht des geistigen Eigentums stellt das Vervielfachen der Pressetaetigkeiten durch Dritte ohne die Genehmigung des Inhabers, ein wichtiges Gebiet dar, um die Rechtfertigungsgründe unter die Lupe zu nehmen, und ist aus diesem Grund wert, es zu erläutern. Der Grundsatz des Abwiegens der in diesem Punkt kollidierenden Interessen sind im Hinblick auf die Erläuterungen, die hier erfolgen sollen, wegweisend.

Schlüsselwörter : Urheber, urheber Recht, privaten interessen, öffentlichen interessen, rechtfertigungsgründe

* Öğr. Gör., Kırıkkale Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu.

I. GİRİŞ

A. Genel Olarak

Kişinin kendisine özgü yetenek ve bilgi donanımı ve sarf ettiği emek neticesinde ortaya çıkan fikri ürünleri üzerinde mutlak bir hakkı vardır. Böylece eser olarak nitelendirebileceğimiz, bu çabanın sahibine, diğer kişilerden bağımsız haklar yüklemesi gayet normaldir. Ancak çalışmamızın konusunu teşkil eden husus bu haklar değil, acaba bu hakların sınırlanıp sınırlanamayacağıdır. Hemen belirtelim ki söz konusu hak şüphesiz sınırsız olarak değerlendirilemez. Pekiyi ama hangi gerekçeler eser sahibinin ihtiyaç duymadığı bir fedakârlığa katlanmasını gerektirir. Aslında bunların birçok sebeple yapılması mümkündür, ancak bu çalışmada konu etmek istediğimiz sınırlama, fikri mülkiyet hakkı, kamu ve özel yarar arasındaki dengenin sağlanması merkezindedir. Bir başka söyleyişle, MK m. 24/2 hükmünce, düzenlenen “üstün nitelikte özel ve kamusal yarar”ın fikri mülkiyet hukuku bağlamında müşahhas uygulamalarının incelenmesi hedeflenmektedir. Zira fikri mülkiyet hukuku, somut uygulama kapsamının belirlenmesinin zor olduğu üstün nitelikte özel ve kamusal yarar kavramlarının mevcut olduğu ve her iki yararın çatıştığı ve aralarında dengenin kurulmasının zorunlu olduğu önemli bir uygulama alanıdır.

Özellikle bu noktada basın faaliyetlerinin iktibasını incelemeye değer niteliği haizdir. Normal şartlarda basın faaliyetleri genel olarak halkın haber alma özgürlüğü sebebiyle kamu yararının ön plana çıktığı bir alandır. Ancak basın faaliyetini fikri bir çaba olarak meydana getiren kişinin, eseri üzerindeki fikri hakkı da yine kamu yararı ve özel yarar sebebiyle sınırlamaya uğrayacaktır. Kamu yararı sebebiyle haberin iktibasında, başka eserlerin ya da haberin doğabilmesi için yeterli tecrübe ve bilgi kaynağı oluşturmak amaçlı olarak, haberin bir kısmından yararlanılması, ondan feyz alınması söz konusudur. Zira sanat eserlerinde görüldüğü üzere, belirli bir döneme ait eserlerin bir takım benzerliklerinin olması, o döneme ait izler barındırması kanımızca bu nedenledir. Bu açıdan bakıldığında, eser sahibinin topluma katkı sağlayacak olan donanımdan, kamuyu mahrum etmemesi gerekir. Ne var ki iktibasla ilgili genel tanım bu olmakla beraber, basın iktibaslarında bu amaçtan söz edemeyiz. Basın iktibaslarında temel gaye toplumun bilgi ve haber almasını sağlamadır. İnceleme konumuzda değineceğimiz basın iktibasları, -FSEK’ndaki düzenlenişi uyarınca ele alındığından-, iki yönü birden akla gelmelidir. Bunlardan ilki basın organlarının topluma haber vermek amaçlı

olarak, birbirleri arasında haber paylaşımı yapmalarıdır. Burada en temel amaç toplumu ilgilendiren güncel siyasal, ekonomik konularda bilginin verilmesidir. Diğer iktibas türü ise, fikir ve sanat eserlerinin habere konu olmalarına ilişkindir. Eser olma vasfı, yani fikri hukuk anlamında iktibas burada daha ağır basar. Ancak buradaki amaç yine toplumu bilgilendirmek olmakla birlikte, haberin maksadı eseri kamuya tanıtmaya, kültürel ve entelektüel birikimini arttırmakla sınırlıdır.

Basın faaliyetlerinin özel yarar sebebiyle sınırlanması ise, şahsen kullanım sebebiyle basın faaliyetlerinin kazanç sağlamak gibi bir amaç dışında, eğitim, bilim, kültür, sanat amacıyla kullanılmak için çoğaltılmasına cevaz verilmesi olarak ifade edilir¹.

B. Temel Kavramlar

1. Fikri Hak Kavramı

Kişilerin fikri ve zihni çabalarının ürünü olan ve aynı zamanda onların hususiyetini taşıyan, başka bir deyişle onlara özgü düşünce ve sanatsal becerilerinin korunmasını sağlayabilmek adına, eser sahibine tanınan mali ve manevi hakların tümünü oluşturan haklardır². Ayrıca eser sahibi dışında, eser üzerindeki bağlantılı hak sahiplerinin hakları da fikri hak çerçevesinde ele alınır³.

Fikri hak, sahiplerine maddi nitelikte olmayan fikri çabası üzerinde çok geniş kategoride koruma imkanı sağlamıştır. FSEK m. 1 bağlamında, “fikir ve sanat eserlerinden doğan hakkın temel işlevi; hak sahiplerinin eserden doğan mali ve manevi haklarını belirlemek, korumak, bu hakların öngörülen usuli ve esaslara aykırı olarak kullanılmasını önlemek” olarak gösterilmiştir. Böylece eser sahibi eserden doğan mali ve manevi haklarını herkese karşı ileri sürebilecek, oluşacak olan ihlalleri engelleyebilecektir⁴. Fikri hak sahibine, işleme, çoğaltma, yayma, kiralama ve ödünç verme, temsil, radyo, Tv. ya da internetle iletim, pay hakkı gibi mali hakların yanı sıra; eseri topluma sunma, eserin tanıtılması ve yayınlanmasını men, eser üzerine adının belirtilmesini isteme, eserde değişiklik yapılmasını önleme ve eserin aslından geçici bir süre

¹ KILIÇOĞLU, Ahmet, **Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 340; UYGUR, Atiye B., **Eser Sahibine Tanınan Haklara Getirilen Kısıtlamalar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 111.

² ASLAN, Adem, **Fikri Mülkiyet Haklarının Tükenmesi**, İstanbul, 2004, s. 22; KARA-KUZU- BAYTAN, Dilek, **Fikri Mülkiyet Hukuku**, İstanbul, 2005, s. 2.

³ KILIÇOĞLU, s. 16.

⁴ ASLAN, s. 25.

yararlanma gibi manevi haklar da vermektedir⁵. Mali haklar, üçüncü kişilere devredilebilirken, eser sahibinin eser üzerindeki manevi hakları kişiliğine sıkı sıkıya bağlıdır ve başkalarına devredilemez ya da haczedilemez⁶.

2. Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar ve Çatışan Yararların Tartılması İlkesi

TMK m. 24/2 hükmüyle hukuk literatürüne kazandırılan üstün nitelikte özel ve kamusal yarar kavramları kapsamı bakımından yeterince açıklığa kavuşturulabilmiş değildir. Öğretide kavramların yerindeliliğine ilişkin tartışmaların yanı sıra içeriğine giren hukuka uygunluk sebepleri de tartışmalıdır⁷. Gerçekten de ne kamusal yarar ne de özel yarar olarak ifade edilmesi gereken durumlar arasında sınır belirlidir. Bazı hallerde her iki hukuka uygunluk sebebi içinde aynı durumların zikredildiği görülmekte ve genelde kesin sonuca somut durum ışığında varılabilmektedir. Örneğin tıbbi müdahaleler kimi zaman kişinin özel yararı, kimi zaman ise kamunun yararı gözetilerek hukuka uygun kabul edilmektedir. Salgın bir hastalığın önlenmesi için verilen mücadele de kişinin sağlığı gibi özel bir yararının varlığı tartışmasızken; buna rağmen kamunun yararı çok daha ağır basmaktadır. Bu husustaki değerlendirmeyi önceden peşinen yapmak hatalıdır. Bu sebeple her müdahalenin kendi koşulları içinde durumu değerlendirmek gereklidir⁸.

Ayrıca bu noktada üzerinde durulması gereken bir başka kavram çatışan yararların tartılması ilkesidir. Hele hele iki farklı yarardan birine öncelik verilen, birinin üstün tutulduğu hukuka uygunluk sebeplerinin açıklanması bakımından son derece faydalıdır. Bu sebeplerle, bıçak sırtı iki durumu ifade eden üstün nitelikte özel ve kamusal yararın ve yararlar arasındaki dengenin somut örneğinin açıkça görülebileceği bir alan olan fikri mülkiyet hukukunda hukuka uygunluk sebeplerinin incelenmesi ilk önce söz konusu kavramların ele alınmasından geçmektedir. Dolayısıyla biz bahsi geçen kavramları ve kavramların uygulama şartlarından bahsettikten sonra ikinci bölümde çalışmamızın konusuna geleceğiz.

a. Üstün Nitelikte Özel Yarar

TMK m. 24/2 hükmünün düzenlediği dört hukuka uygunluk sebebinden biri olan üstün nitelikte özel yararın varlığı halinde kişiliğe yapılan saldırı

⁵ SPENCE, Michael, *Intellectual Property*, New York, 2007, 122-123.

⁶ ASLAN, s. 24.

⁷ Tartışmalar için Bkz. KARA-KILIÇARSLAN, Seda, *Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar*, İstanbul, 2015, s. 25-27.

⁸ KARA-KILIÇARSLAN, s. 119.

hukuka uygun sayılacaktır. Üstün nitelikte özel yarar, yararlar arasında çatışmanın var olduğu ve yararların birinden birine öncelik verilerek diğer tarafın fedakârlıkta bulunmasını gerektiren bir hukuka uygunluk nedenidir. Genel hatlarıyla kapsamı belirsiz bir yapıya sahiptir. Üstün kabul edilecek saldırıların baştan tek tek belirlenmesinin zor olması bir yana, somut olayın incelenmesi sonrasında hukuka uygunluğun belirlenmesinin mümkün olması da bu belirsizliğe zemin hazırlar. Zira kavramın somut olay neticesinde belirlenebilir olma niteliği onu sınırlı sayıda sayma imkanını vermemektedir. Karşı karşıya gelen ve dengelenmesi gerekli kabul edilen durumların, hangisinin üstün kabul edildiğinin belirlenerek hukuka uygunluğun kabul edildiği bu hukuka uygunluk sebebine örnek olarak, öğretide haklı savunma, zorunluluk hali, hak arama özgürlüğü, avukatın sır saklama yükümlülüğü, ticari boykot verilmektedir⁹

Öte yandan hukuka uygunluk sebepleri TMK m. 23/2 dışında TBK m. 63'de düzenlenmiş olup başka sebeplere de burada yer verilmiştir. Ama bu sebeplerden haklı savunma ve zorunluluk hali öğreti görüşlerince yine üstün nitelikte özel yarar kapsamında ele alınmaktadır¹⁰. Zaten kanaatimizce aşağıda incelediğimiz ilkenin uygulanmasıyla temelde tüm hukuka uygunluk sebeplerini yarar dengesi bağlamında zikretmek mümkündür.

b. Üstün Nitelikte Kamusal Yararı

Yararların çatışmasında kamu yararının üstün olarak varsayıldığı ve bunun sonucunda özel yarara yapılan saldırının hukuka uygun kabul edildiği yarar dengelemesinin önem arz ettiği diğer hukuka uygunluk nedeni üstün nitelikte kamusal yarardır. Ay m. 13 hükmü çerçevesinde de kamu yararının tercih edilebileceği vurgulanmıştır¹¹.

Üstün nitelikteki kamusal yarar sebebiyle hukuka uygunluk nedenlerine ait örnekler, salgın hastalıklara karşı aşı kampanyaları, sokağa çıkma yasağı, alkol muayenesinde kan alma, suçlunun cezaevine konması, nüfus planlaması, tıbbi denemeler olarak sayılsa da en önemli örnek kitle iletişim araçlarıdır¹².

⁹ OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY- ÖZDEMİR, Saibe, **Kişiler Hukuku**, Dokuzuncu Bası, İstanbul, 2009, s. 158-159; DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan, **Kişiler Hukuku**, On Beşinci Bası, İstanbul, 2014, s. 142; HELVACI, Serap, **Gerçek Kişiler**, Beşinci Bası, İstanbul, 2013, s. 155.

¹⁰ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY- ÖZDEMİR, s. 158-159; DURAL/ÖĞÜZ, s. 142; HELVACI, s. 155.

¹¹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY- ÖZDEMİR, s. 160; HELVACI, s. 114.

¹² KILIÇOĞLU, Ahmet, Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukuk-

Kitle iletişim araçlarının kamu yararı sebebiyle, temelde hukuka uygunluk sebebi olarak sayılması basının toplumu bilgilendirmesi ve eleştiri yaparak yönlendirmesinin önemi sebebiyledir. Fakat çalışmamızda kitle iletişim araçlarının kamu yararı ve özel yarar sebebiyle konu edilmesi kişilerin özel hayat, şeref ve haysiyet kişisel değerlerine ilişkin yapılan haberlerin kamu yararı gerekçesini taşımasından değil, fikri mülkiyet hakkı sahibinin bu hakkının topluma bilgi verme gerekçesiyle hukuk uygun sayılması sebebiyledir¹³

c. Çatışan Yararların Tartılması İlkesi

aa) Genel Olarak

Genel kural toplumun her bireyinin veya kamunun yararının dengelenmesi olup; bazı somut durumlarda yararların her birinin hukuki korumadan yararlanması imkânsızdır. Böylesi haller için, karşı karşıya gelen yararların birine üstünlük tanımak gerekir. Dolayısıyla hakim tarafından yapılacak bir inceleme sonucunda, kişisel ya da kamuya ait menfaatlerden birine yapılan saldırı hukuka uygun kabul edilmelidir¹⁴.

Çatışan yararların tartılması ilkesi federal mahkeme kararlarınca hem hukuka aykırılık hem de hukuka uygunluk sebebi bağlamında değerlendirilmektedir¹⁵. Fakat aslında bu durum ilkenin her iki kavramı ince bir çizgiyle ayıran bıçak sırtı yapısı sebebiyle olması gereken bir sonuçtur. Zira yararlardan birini tercih etmek suretiyle hukuka uygunluk ve hukuka aykırılık durumu belirlenmiş olacaktır.

Hukuka uygunluk sebeplerinin tamamını kanaatimizce bu ilke bağlamında değerlendirmek mümkündür. Bu yolla mevcut tartışmalara çözüm bulabilir; hatta bu ilke ile üstün nitelikte özel ve kamusal yararı açıklayabilecek, somut görünüm hali oluşturabiliriz¹⁶.

bb) İlkenin Uygulanma Koşulları

İlkeyi uygulayabilmenin ilk koşulu, kanunda bir boşluk olmasıdır.

sal Sorumluluk, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008, s. 173- 179.

¹³ UYGUR, s. 101.

¹⁴ KANETİ, Selim, “Çatışan Değerlerin Tartılmasına Dayanan Hukuka Uygunluk”, **Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler II. Sempozyumu**, Ankara, 15-16 Aralık, 1978, s. 151.

¹⁵ BGE 108 II 241, 246, ATAMER, Yeşim, **Haksız Fiillerden Doğan Sorumluluğun Sınırlandırılması Özellikle Uygun Nedensellik Bağı ve Normun Koruma Amacı Kuramları**, İstanbul, 1996, s. 29.

¹⁶ KARA-KILIÇARSLAN, s. 40.

Kanunun baştan çözümü sunduğu veya hukuka uygunluğa ilişkin tercihi yaptığı hallerde hakimden yeniden inceleme yapmasına ihtiyaç yoktur. Zira hakime başvurulabilmesi için, verilecek karara ilişkin çözümün hakim tarafından takdir edilmesine ihtiyaç vardır. Eğer yararlar arasında korunması gereken sınır yasa tarafından belirlenmişse, yapılan davranış bu sınırlar içinde kaldığı sürece zaten hukuka uygundur¹⁷.

Hakimin yapacağı değerlendirmenin ise, MK. m. 1 bağlamında hakimden hukuk yaratması müessesesi çerçevesinde hareket etmesi de diğer ikinci koşuldur. Böylece hakim hangi yararının üstün tutulacağına, yasa boşluğunu doldurarak, her iki yararı karşılıklı tartarak karar verecektir ve daha önemli olan menfaati koruma uğruna daha az önemli olanı feda edecektir. Bunu yaparken ise, yasanın kıyas yoluyla uygulanması, hukukun genel ilkeleri, yabancı hukuk sistemleri, hakkaniyet ve adalet ilkeleri yol göstericisi olacaktır¹⁸.

II. ÜSTÜN NİTELİKTE ÖZEL YARAR SEBEBİYLE SINIRLAMALAR

A. Şahsen Kullanma

Basın faaliyetini yürüten ve eser sahibi olan kişilerin fikri mülkiyet hakkının özel yarar sebebiyle kısıtlanması şahsen kullanım sebebiyle yapılabilir. Bu konudaki düzenleme FSEK m. 38'de yer alıp, genel bir düzenlemeyi kapsamaktadır¹⁹. Yani bu başlık, bütün fikir ve sanat eser sahiplerinin çoğaltma hakkına, şahsi kullanım amacıyla getirilen sınırlamaları konu almıştır. Basın faaliyetleri, yukarıdaki bölümlerde de görüleceği üzere çoğunlukla eser niteliğini haiz değildir. Hatta bu sebeple, FSEK m. 36 ve 37 hükümlerinin eser niteliğinden çok, haber verme niteliği sebebiyle iktibas serbestisinin düzenlendiğinden söz edilmiştir. Ne var ki, söz konusu hükümler kapsamında değerlendirilen basın faaliyetlerinin, zaten kamu yararı kapsamında kişilerin özel menfaatlerinden üstün tutulmasının genel kabulü sebebiyle, ayrıca bir iktibas serbestisinin tanınması anlamsız kalmıştır. Bu sebeple burada eser niteliği taşıyabilecek basın faaliyetlerinin mevzu bahis olduğu kabul edilmelidir. Şahsen kullanım sebebiyle yapılan iktibasları da bu noktada değerlendirmek gereklidir. Önemli bir makale, haber dizisi, belgesel şahsi kullanım sebebiyle kısıtlanabilecektir²⁰.

¹⁷ KANETİ, s. 151.

¹⁸ KANETİ, s. 153.

¹⁹ CERİTOĞLU- SENGEL, Filiz, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda intihal ve Esinlenme**, Ankara, 2009, s. 71.

²⁰ KILIÇOĞLU, s. 314; UYGUR, s. 110.

Öte yandan “şahsi kullanım” sebebiyle kısıtlamaya ilişkin diğer düzenlemelerden bahsederek, FSEK m. 38/II 2001 de yapılan değişiklikle yürürlükten kaldırılmış ve müzik eser sahiplerinin edebiyat eser sahiplerinin iznini almadan besteleriyle çoğaltma, yayma, temsil etme ve radyo aracılığıyla yayma hakkını tanımamıştır. Fakat çokça eleştirilen bu hüküm edebiyat eserlerinin yayma hakkını ihlal edebileceği gerekçesiyle yürürlükten kaldırılarak isabetli bir değişiklik yapılmıştır²¹.

1. Şahsen Kullanma Kavramı

Fikir ve sanat eserlerinin özel mülhazalarla kısıtlanması, basın faaliyetleri açısından şahsen kullanım yoluyla meydana gelmektedir. Başka bir deyişle, çoğaltma yapma hakkı şahsen kullanım alanı için serbest alan olarak bırakılmıştır. Özel yarar hasebiyle eser sahibinin haklarına yapılan sınırlamalar, kamusal yarara oranla daha kısıtlı bir alanda yer alır, kamu yararı birçok olayda daha üstün bir yer tutar²².

Şahsen kullanım kavramı, FSEK tarafından tanımlanmamıştır. Fakat kavramın tanımını yapmak, şahsen kullanımının kapsamını belirleyebilmek adına önemlidir. Genel olarak tanımlanırsa, şahsen kullanma, kişisel kullanım maksadıyla eser sahibinin çoğaltma hakkını, kişisel kullanan lehine sınırlanmasıdır. Basın faaliyetleri olarak adlandırılan özgün özellik taşıyan eserlerin, yüksek lisans tezi olarak kullanılması örnek verilebilir²³. Şahsen kullanım kavramında, belirlenmesi gereken husus şahsen kullanımın hangi kişilere özgüleneceğidir. Yalnızca bizzat kullanan kişinin kullanımıyla mı sınırlı kalacağı açıklanmalıdır. Yoksa çoğaltan kişiye iş, aile, arkadaşlık bağıyla bağlı olan kişileri de içine alacak genişlikte mi yaklaşılacaktır. Birinci düşüncenin kabulü halinde bizzat çoğaltan kişi dışında diğer kişilerin çoğaltması kabul edilmezken; diğer düşüncede gayet geniş bir biçimde kişinin iş çevresi, aile veya öğrencilerine kadar yapılan tüm çoğaltmalar hukuka uygun kabul edilecektir. Bu yaklaşımın eser sahibi aleyhine oldukça geniş bir müdahale sahası oluşturduğu açıktır. Bu sebeple “kendisiyle şahsi bağı” olan kişiler ihtiyaç duyulan sınırı oluşturmaktadır. Örneğin iş arkadaşı, okul arkadaşı, aile ve hatta müzik grubunun üyelerinin sahneye koymak maksadıyla notaları yazması gibi kişisel bağ belirtilebilir²⁴.

²¹ UYGUR, s. 110.

²² REHBİNDER, N. 437.

²³ UYGUR, s. 115.

²⁴ REHBİNDER, N. 443.

Öte yandan şahsen kullanımın ayrıca kapsamı üzerinde durulmalıdır. Gerçek kişiler açısından özel kullanım, bilimsel, mesleki veya eğitim amacıyla eserin çoğaltımını ifade etmektedir²⁵. Zaten bireye çeşitli biçimlerde serbest kullanım alanı sunulduğu aşikardır. Şöyle ki, kişinin satın almış olduğu kitabın üzerine notlar alabilir veya tanıdıklarına ödünç verebilir²⁶. Bunun dışında şahsi kullanım amaçlı çoğaltma, arkadaşının defterinden ders notları için fotokopi çektirmesinde, bir seminerde notlar alınmasında, bilimsel amaçlı yaptığı çalışmalarda veya kendi kişisel arşivi için buldurmasında görülebilir²⁷.

Tüzel kişiler açısından da, şahsi kullanım amaçlı çoğaltma yapma imkanı vardır, fakat tüzel kişiler açısından ticari maksadı ayırt etmek gerçek kişilere nispeten daha zordur. Ama yine de anonim şirketin, kamuya yararlı vakfın, devletin ticari gelir elde etme amacı dışında, eseri çoğaltabileceğini söylemeliyiz. Çoğaltma anonim şirket çalışanları ya da memurlar tarafından devlet için yapılabilir. Mesela kütüphanenin okumayı yaygınlaştırmak amacıyla, baskısı olmayan bir eseri çoğaltmasından bahsedilebilir²⁸.

2. Şahsen Kullanmanın Sınırı

a) Hak Sahibinin Meşru Menfaatlerine Zarar Vermeme

Şahsen kullanım hakkını kullanan tarafın, çoğaltma hakkını kullanırken eser sahibinin menfaatini ondan beklenilmeyecek bir fedakarlık oranında zarar vermemiş olması gerekir. Şöyle ki, eser niteliği taşıyacak nitelikte özgünlüğe sahip basın faaliyetlerini yürüten kişilerin fedakarlığı, eserlerinin kaynak olarak kullanılıp, yeni eserlerin yaratılması ve kültürel gelişim sağlamak için katlanması gerekenden fazlası olamaz. Dolayısıyla, ticari kazanç sağlamak amacıyla, şahsi kullanımı kamuya mal edecek oranda ve eser sahibini zarar uğratmak kastıyla çoğaltılamazken; eğitim öğretim amacıyla, araştırmalar için ve özellikle de sınırlı sayıda çoğaltma yapılabilir²⁹.

Kılıçoğlu bu koşulun diğerleri karşısında pratik bir faydası olmadığını belirtmiştir. Yazar'a göre "eser, kar amacı olmadan ve sadece şahsen kullanmaya yönelik olarak çoğaltılmışsa, "hak sahibinin meşru menfaatlerine haklı bir sebep olmadan zarar vermemesi veya eserden normal yararlanmaya

²⁵ BGHZ 134, 250= ZUM- RD 1997, 329 i; ZUM- RD 1999, 342 f.

²⁶ REHBİNDER, N. 438.

²⁷ REHBİNDER, s. 165-169.

²⁸ REHBİNDER, N. 442.

²⁹ REHBİNDER, N. 447.

aykırı olmaması”nın nasıl gerçekleşeceğini anlaşılması güçtür³⁰. Ancak çalışmamızın temel mantığına uygun olarak, bu kriterin yararların karşı karşıya gelmesi ve bir tarafın yararının göz ardı edilmesi halinde, bu kişinin yoğun zarara maruz kalmaması amacını vurgulamakta faydalı olduğu kanaatindeyiz. Zira hukukun koruduğu hiçbir hak, diğeri karşısında çok ağır zararlara uğrama pahasına feda edilemez. Mutlaka uğranılan zarar ve elde edilen fayda arasında bir denge olmalıdır. Bu kapsamda meseleyi bir örnek üzerinden açıklamak faydalı olacaktır. Örneğin bilim dergisindeki obezite ile ilgili makaleyi, kendi kilo problemi için kullanan bir kişinin, bu makaleyi çoğaltıp karşılaştığı tüm kilolu insanlara dağıtması kabul edilemez. Çünkü eser sahibinin ilk durumdaki müdahaleye katlanması normalken, her ne kadar kişilerin yararına da olsa, eserin bilgilendirme maksadıyla çoğaltılması, eser sahibinin hakkına gereğinden fazla bir müdahale oluşturur. Eser sahibinin meşru menfaatleri artık zarar görmüştür. Elde edilen yarar ve eser sahibinin zararı arasındaki denge eser sahibi aleyhine bozulmaktadır. Artık bu derece bir fedakarlık eser sahibinden beklemez. Bununla birlikte elbette verilen bu örnek normal aştan faydalanma şartını da sağlamadığı için Kılıçoğlu'nun kabul ettiği gibi işin başından reddedilebilir. Fakat kanaatimizce her iki şartın varlığı, yalnızca kümülatif değerlendirildiğinde amacına ulaşabilecektir.

b) Normali Aştan Faydalanma

Eserden faydalanma şahsi kullanım sınırını aşmamalıdır. Normali aşan faydalanma kriteri eski düzenlemeyle çoğaltma adedi üzerinden belirlenmeye çalışılmıştır. Fakat yeni düzenleme normali aşan faydalanma ibaresiyle yetinmiştir. Ancak kavram yeterince açık değildir. Gerçekten Federal mahkeme kararları incelendiğinde, üç sayfa ya da az miktar çoğaltmadan söz edilmiştir³¹. Ayrıca şahsen kullanma kavramı içerisinde, eserin tamamı veya büyük bölümü çoğaltılabilir³².

Eserden bizzat yararlanacak olan kişi, bilim, kültür, sanat, öğrenim gibi amaçlarını gerçekleştirebilecek miktarda çoğaltma yapmalıdır. Bu kapsamda, bilimsel araştırma yapmak amacıyla veya mesleki mülahazalarla önemli bir eserin kullanımını mümkündür. Fakat çoğaltma çalışma sınırlarıyla yapılmalı ve en az iki yıldır baskısı olmayan bir eserle ilgili olma şartını taşımalıdır³³.

³⁰ KILIÇOĞLU, s. 342.

³¹ BGH ZUM 1978, 344, REHBİNDER, N. 437.

³² UYGUR, s. 113.

³³ REHBİNDER, N. 447.

Dolayısıyla eserin çoğaltılacak nüshasının miktarı kapsamı, bu ideal amaçlar içerisinde kalacak ve bu amaçlara uygun sayıda olmalıdır. Normali aşma durumu yine amaçlar incelenerek incelenmelidir. Örneğin yaptığı araştırma için eserin kütüphaneden tamamını ya da bir kısmını tek nüsha halinde çekmesi normaldir ya da eserin bizzat kullanımı için ve arşivinde bulundurmaya amacıyla kopyasını alabilir. Öte yandan eğitim amacıyla ve sınava çalışabilmek için eseri çeşitli vasıtalarla çoğaltabilir. Hatta ders esnasında, kayıt cihazıyla çoğaltabilir³⁴.

Benzer biçimde Anglo sakson sisteminde de, kullanımın fair use, dürüst kullanım sınırlarında kalması belirtilmiştir. Dolayısıyla eser sahibinin hakkının sınırlanması makul ölçülerde ve onu çok zarara uğratmayacak nitelikte olması ölçüt olarak kabul edilmiştir³⁵.

c) Eser çoğaltılmış Olmalı

Eser sahibinin fikri hakları şahsi kullanım amacıyla, yalnızca çoğaltma sebebiyle sınırlanabilir. Başkaca haklarının sınırlanması söz konusu değildir. Çoğaltma, bir esere ulaşılmasını, aslına ihtiyaç duymaksızın, bir takım araçlarla kopyalarının oluşturulmasıdır. Böylece eserin yaygınlaşması, kişilere, gelecek zamana erişebilmesi sağlanmış olacaktır³⁶.

Ayrıca çoğaltmayı sağlayan kopyalama teknikleri, günümüz koşullarında daha çok çeşitlenmiştir. Çoğaltma analog veya dijital yapılabilir. Dolayısıyla elle, kaset, video kaydedici, bilgisayar, fotokopi, mikrokopi, ile çoğaltım yapılabilir³⁷.

III. ÜSTÜN NİTELİKTE KAMUSAL YARAR SEBEBİYLE SINIRLAMALAR

A. Basın Açıklamalarının İktibas

Fikir ve sanat eserlerine ilişkin, basın faaliyetleri açısından getirilen iki hükümden biri olan FSEK m. 36'da basın organı tarafından yapılan bir basın açıklamasının, başka bir basın organınca alıntı yapılmasını düzenlenmiştir³⁸. Ancak söz konusu hüküm kenar başlığındaki "Gazete Münderecatı" ifadesi nedeniyle hükmün kapsamının doğru tahlil edilmesine engel teşkil eder.

³⁴ REHBİNDER, N. 448.

³⁵ UYGUR, s. 118.

³⁶ UYGUR, s. 117.

³⁷ REHBİNDER, N. 439.

³⁸ CERİTOĞLU- SENGEL, , s. 71.

Dolayısı ile konuya ilişkin açıklamaların yapılmasından evvel alıntının kapsamının ne olduğu belirlenmelidir.

1. Kapsam

a. Basın Tarafından Yapılan Bir Yayın

Her ne kadar söz konusu maddenin kenar başlığı “gazete” ile yapılmış bir açıklamanın alıntı yapılabileceği gibi bir düşüncenin ortaya çıkmasına müsaitse de; biz hükmü daha geniş anlamalıyız. Zira FSEK m. 36/I incelendiğinde, “basın veya radyo tarafından” ifadesi, yalnızca gazeteyle sınırlı bir düzenleme olmadığını alenen gözler önüne serer³⁹.

O halde basın denildiği zaman, ne anlamalıyız? Dar ve geniş anlamda kullanılan, basın kavramı temelde basın yapmakla ilgili gibi görünse de, haber verme faaliyetinin günümüzdeki gelişimine paralel olarak ek anlamlar yüklenmiştir. Gerçekten kavramın temeli ve gelişimi itibariyle yalnızca zamansal aralıklarla, periyodik olarak yayımlanan gazete ve dergiyi ifade etmekte kullanılmış; radyo ve televizyon gibi görsel araçların icadının daha sonraki bir tarihe rastlaması nedeniyle terimin kaynağını oluşturmuştur. Ne var ki, bilim ve teknolojinin gelişimi doğrultusunda haber verme kaynakları da değişiklik kaydetmiş ve yazılı basının yanı sıra, sözlü ve elektronik basın terimleri doğmuştur. Ayrıca son yıllarda internetin de haber edinme açısından bir kaynak olduğu düşünüldüğünde sayılanlara ek olarak, bir de internet basınından bahsetmek yanlış olmaz. Böylece basın kavramını sırf çıkış noktası bakımından tahlil etmek; kavramın gelişimini göz ardı ederek ele almak, yetersiz bir yaklaşım oluşturur. Salt inceleme konumuz madde hükmü açısından değil, genel itibariyle kavramı geniş anlamda ele almak eski kanun hükümlerinin günümüzde yeterli kapsamda uygulamasına yardımcı olur⁴⁰.

³⁹ KILIÇOĞLU, s. 336; ATEŞ, Mustafa, **Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Kapsamı ve Sınırlandırılması**, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2003, s. 322.

⁴⁰ Geniş anlamıyla basın, yazılı, görsel işitsel tüm kitle iletişim araçlarını kapsamaktadır. Bkz. :KILIÇOĞLU, s. 20- 21; İÇEL, Kayıhan/ ÜNVER, Yener, **Kitle Haberleşme Hukuku**, Yedinci Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2007, s. 110; ÇOLAK, Nusret İlker, **Kitle İletişim Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s. 45- 47; TÜFEK, Ömer Faruk, **Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 47- 48; NORDEMANN, Wilhelm/ NORDEMANN, Axel/ NORDEMANN, Jan Bernd, **Kommentar zum Urheberrechtsgesetz Verlagsgesetz Urheberrechtswahrnehmungsgesetz**, 10 Auflage, W. Kohlhammer Verlag, 2008, Art. 48, Nr. 1, “2003’de UrhG Art. 48 uyarınca çoğaltma ve yayma yalnızca gazeteler, dergiler ve basılı yayın tarafından yürütülürdü. Bu tarihten sonra artık “offline media” denilen diğer bilgi taşıyıcılar aracılığıyla da gerçekleşmektedir, Bunlar CD- Rom ve Dvd’dir”; REHBİNDER, Nr. 507, “Aynı şekilde internet haberleri de bu kapsamdadır”.

b. Basın Açıklamasının Konusu

İnceleme konumuzun kapsamını belirlemek için, üzerinde durulması gereken bir başka kavram ise; basın açıklamasında konudur. Basına tanınmış olan iktibas hakkı, sadece haber vermeye odaklı yani bir olay açıklaması olabileceği gibi; düşüncelerin açıklanmasıyla da haber verme işlevi yerine getirilebilir. Bizi bu sonuca götüren en önemli kanıt; “münderecat” ifadesinde gizlidir. Terim anlamı itibariyle, basın yoluyla yapılan tüm açıklamaları ifade eden münderecat ifadesi; tek başına haberi içerebileceği gibi, toplumu ilgilendiren konulara ilişkin düşünce açıklamaları, bilgilendirme amaçlı yazılar, belgesel nitelikte yayımlar, hikâye veya romanlar bu kapsamda mütalaa edilir⁴¹. Öte taraftan, FSEK m. 36/ II’de yer alan “Gazete veya dergilerde çıkan içtimai, siyasi veya iktisadi günlük meselelere mütalalık makale ve fıkraların” ifadesiyle de düşünce açıklamalarının da hüküm kapsamı içinde yer alacağı aşikârdır⁴².

2. Basın Açıklamalarından İktibasın Şartları

Eser olarak nitelendirilebilecek bir fikri çabanın, başka bir eser tarafından kullanılıp, yeni ve bambaşka fikir ve sanat eseri yaratmak, iktibasın genel gayesidir⁴³. Eser sahibine ait haklar, başka bir eserin doğması için sınırlanmaya konu olmuştur. Basın iktibasında ise, yeni bir eser yaratmak amaçlanmamaktadır. İktibasın buradaki amacında da toplumun haber ve bilgi edinebilmesi, yani kamu yararı yatar. Ancak her iki menfaatin karşı karşıya geldiği her durumda, hukukun her iki menfaati birden koruması düşünülemezken; menfaatlerden sadece birine olağanüstü bir müsamaha göstermesi de beklenemez⁴⁴. Zira konumuz açısından da basının yapacağı alıntılarının ancak belirli şartlar altında gerçekleşeceği unutulmamalıdır. Basın açıklamalarına ilişkin iktibas az öncede belirttiğimiz gibi, basın açıklamasının konusu açısından iki ayrı başlık altında incelemeliyiz, çünkü kanunun sistematığı açısından bakıldığında hem olay açıklamaları (haber), hem de düşünce açıklamaları (yorum) bu kapsamda ele alınmıştır. Ayrıca her bir açıklama türünün şartları birbirinden farklıdır⁴⁵.

⁴¹ REHBİNDER, Nr. 506, “Kullanım alanının hukuka uygun olduğu haller bilginin amacına uygun olarak belirlenir. Duruşmaya ilişkin bilgi televizyonda verilebilir. Ancak içeriğin ses kayıt cihazıyla dinlenmesi yasaktır”.

⁴² KILIÇOĞLU, s. 337- 338; ATEŞ, s. 323.

⁴³ EREL, Şafak, **Türk Fikir ve Sanat Hukuku**, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 262; ÖZTAN Fırat, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008, s. 467.

⁴⁴ ATEŞ, s. 324.

⁴⁵ KILIÇOĞLU, s. 336; EREL, s. 262.

a. Olay Açıklamaları (Haberler)

aa) Eski Basın Kanunu'na İlişkin Düzenleme

Maddenin ilk fıkrasında, “basın veya radyo tarafından umuma yayılmış bulunan günlük havadisler ve haberler serbestçe iktibas olunur” demektedir. Fikri ürünün, çabanın yalnızca sahibi tarafından kullanılabilmesi ve sahibine has bir takım haklar vermesi, bu nedenle de eser kapsamında değerlendirilemeyen bir haberin FSEK kapsamında bir korumadan yararlanmaması olağandır. Eğer böyle çabadan bahsedemeyeceğimiz bir haberden söz ediyorsak da bu sınırlama gündeme gelmez. Sonuçta günlük bir olayın, kazanın, doğal afetin, cinayetın, gösterinin haber yapılmasında, muhabir yalnızca tanık olduklarını, görüp işittiklerini, fotoğraflar veya kaleme alır. Zira herkesin görüp duyduklarını birbirlerine aktarma serbestisi vardır, bu sosyal yaşamın doğal yapısı gereğidir. Bu konuda fikri bir çabası yoksa korunacak bir eserde yoktur. Dolayısıyla fikri hukuk anlamında bir iktibas serbestisinden bahsetmek de aslında mümkün değildir⁴⁶. Gelgelelim, birinci fıkranın yollama yaptığı, Basın Kanunu m. 15 hükümleri uygulama açısından saklı tutulmuştur. Aslında 15. maddenin çalışma konumuz açısından önemi, kanun metninin 2004 yılında yapılan değişiklikten önceki halidir. Bu düzenlemeye göre, ikili bir ayırım yapılmış ve haberin kullanılması için iki şart kabul edilmiştir. Şimdi sözünü ettiğimiz şartları inceleyelim.

aaa) Haber Sahibinin İzninin Alınması Zorunluluğu

aaaa) Özel Çabayı Gerektiren Haberler

Her ne kadar eser niteliği taşımaya yetecek kadar sahibinin özelliğini barındırmayan bir çalışmalar genelde haber niteliği taşımaktaysa da; yine de yasa haberi hazırlayan ve haberde büyük emeği olan kişileri koruma gereği duyulmuştur. Haberin toplum tarafından öğrenilebilmesinin önemi nedeniyle, kamu yararının üstün tutulması gerekliyse de emek ve çabanın hiçe sayılması düşünülemez. Zira toplumun büyük menfaati olan bir yolsuzluk haberinin veya toplumun dikkatini çeken bir kimseyle röportajın yapılabilmesi, oldukça zordur ve zaman alıcıdır. Haberde emeği geçen kişilerin gösterdiği bunca çaba ve sabrın neticesinde, haberin anonimleşmesinin düşünülmesi hakkaniyetli bir çözüm değildir. Bu nedenle, eğer bu şekilde bir çaba sarf edilerek yapılan bir

⁴⁶ ÖZTAN, s. 467; EREL s. 262- 263; ARSLANLI, Halil, **Fikri Hukuk Dersler II**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1954, s. 130; REHBİNDER, Nr. 510; DREİTER, Thomas/ SCHULZE, Gernot, **Urheberrechts-gesetz**, 3. Auflage, C.H. Beck Verlag, München, 2008, “Kamuya açık alanlardaki söylemlerin yayımlanması için izne gerek yoktur”, Nr. 5.

yayın varsa, eski hüküm gereğince iki önemli sınırlamayı gerektiriyordu. Bu sınırlamalardan ilki haberin, 24 saatin geçmesiyle topluma mal olacaktır ve sadece bu süreden sonra başka bir basın organı tarafından yararlanamayacaktır. Dolayısı ile bir süre sınırlaması getirilmiş ve haberi topluma ulaştırılanlar özel olarak ödüllendirilmek istenmiştir. Eğer bu sınırlamadan kurtulmak isteniyorsa o zaman haber sahibinin izni gerekir⁴⁷.

Hazır yeri gelmişken değinilmesi gereken önemli bir tartışma konusu ise, hükümde kullanılan “mevkute” ifadesinden kaynaklıdır. Konuyu açıklamak için öncelikle düzenlemenin tamamına bakmak gerekir. Buna göre, “*Bir mevkutenin hususi fedakârlık ihtiyariyle elde edip yayınladığı haber yazı ve resimler mevkute sahibinden müsaade alınmadıkça neşirlerinden 24 saat geçmeden başka mevkuteler tarafından yayınlanamaz. Hususi fedakârlık ihtiyariyle elde edilen yazı ve resimler için mevkute sahibinden izin almak mecburidir*”. Tartışma hükmün dar yorumlanıp, mevkute sahiplerinin özel çabalarıyla mı sınırlı tutulacağı; yoksa radyo ve televizyonlar tarafından elde edilen haberler içinde kullanılıp kullanılmayacağıdır. Mevkute, kelime anlamı itibariye, belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, dergi, gazete olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, sadece gazetede kullanılan yazı ve resimler için geçerli olduğu savunulmaktadır⁴⁸. Ancak Ayiter ise, bu görüşlerden farklı olarak radyo tarafından özel çabalarla derlenen haberlerin de bu kapsamda değerlendirileceğini savunmuştur⁴⁹. Erel’de temel olarak Ayiter’e katılsa da görüşü BK m. 15 hükmünün TRT Kurumu radyolarının yararlanamayacağını, çünkü haber ve bilgi verme kamu tüzel kişiliği bulunan, TRT’nin bu ayrıcalıktan yararlanmasının mümkün olmadığı yönündedir. Kanaatimizce çalışmanın başında kapsama ilişkin değerlendirmeleri de yaparken belirttiğimiz gibi, basın kavramının geniş yorumunun bu hüküm içinde geçerli olması gerektiğini ve hem radyo hem televizyon haberlerinde sarf edilen özel çabayı koruması gerektiğini düşünüyoruz. Öte yandan TRT’ye özgü TRTK m. 32’de var olan iktibas yasağını gerçekten, kamu menfaati açısından düşünüldüğünde anlamak

⁴⁷ ARSLANLI, “Aslında burada telif haklarının korunması yoktur. Burada olsa olsa emeğin himayesi vardır”, s. 130; KILIÇOĞLU s. 337; AYİTER, Nuşin, **Hukukta Fikir ve Sanat Eserleri**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972, s. 152; ATEŞ, s. 326; EREL s. 262; ARIDEMİR-Genç, Arzu, **Türk Hukukunda Eser Sahibinin Çoğaltma ve Yayma Hakkı**, Vedat Yayınevi, Ankara, 2003, s. 141; ÖZTAN, s. 468; BAYAMLIOĞLU, İbrahim Emre, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Teknolojik Koruma**, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2008, s. 237; GÖKYAYLA, Emre, **Telif Hakkı ve Telif Hakkının Devri Sözleşmesi**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2001, s. 292.

⁴⁸ ARSLANLI, s. 131; ARIDEMİR, s. 141.

⁴⁹ AYİTER, s. 153.

mümkün değildir. Zira kamunun haber alması amacıyla kurulmuş bir kamu tüzel kişisinden bahsetmekteyiz. Ancak TRT kurumuna ait televizyon veya radyolar tarafından elde edilen haberler için de, habere ilk ulaşan kişileri sarf ettiği emek doğrultusunda, ayrıcalıklı kılmak lazımdır⁵⁰.

Son olarak eklemek gerekir ki özellikle sözünü ettiğimiz yazılı basına haberlerin yazı ve resimlerle yapılıyor olması, kullanılan resim veya fotoğrafların güzel sanat eseri mahiyeti nedeniyle korumasını engelleyecektir. Yani başka bir deyişle haber niteliğindeki resim ve fotoğrafların eser olmasının, FSEK m. 36/I kapsamında iktibasına engel olmayacaktır⁵¹.

Basının derlediği haberler eğer özel bir çabanın ürünü değilse, haberin sahibinden izin alınmasına lüzum olmadan, süre sınırlamasız şekilde haberin kullanılabilmesi mümkündür. Daha öncede belirttiğimiz gibi, burada zaten korunmaya değer fikri bir ürünü bırakın, diğerlerine oranla fazla sayılabilecek bir çaba da yoktur. Yalnızca basının görevi olan haber verme görevi yerine getirilmekte ve vuku bulan olay yazılı veya görsel basın tarafından iletilmektedir⁵².

bbb) Kaynağın Gösterilmesi Zorunluluğu

Habere ister özel bir çaba gösterilerek ulaşılsın, isterse özel çabayla elde edilmesin nihayetinde haber kaynağının gösterilmesi lazımdır. Bu konuyu FSEK m. 36/III⁵³ hükmü düzenlemiştir. Düzenlemeye bakıldığında her ne kadar gazete ve dergi açısından yapılan bir açıklama gibi görülse de yukarıdaki açıklamalarımıza paralel algılayarak, radyo ve televizyon yayınlarını da bu kapsamda ele almalıyız. Böylece gazete, dergi, radyo veya televizyonda sunulmuş bir haberi, yeniden yayımlamak için, haber kaynağının adı, yayım tarihi ve sayısı belirtilmeli, her zaman ilk haber kaynağı gösterilmelidir⁵⁴.

bb) Yeni Basın Kanunu'na İlişkin Düzenleme

2004 yılında yapılan değişiklikten sonra, eski 15. maddenin muadili bir hüküm yer almamıştır. Dolayısı ile artık özel bir çaba sonucu elde edilmiş

⁵⁰ Aynı yönde bkz. ATEŞ, s. 327.

⁵¹ ATEŞ, s. 325.

⁵² KILIÇOĞLU, s. 337.

⁵³ FSEK m. 36/III “Bütün bu hallerde, iktibas edilen gazete, dergi ve ajansın ve eğer bunlar da başka bir kaynaktan alınmışlarsa o kaynağın adı, tarih ve sayısından başka makale sahiplerinin adı, müstear adı veya alameti zikredilmek icap eder”.

⁵⁴ EREL, s. 327- 328; ARIDEMİR, s. 141; REHBİNDER, Nr. 509; CAREY, Peter, *Media Law*, 2. Edition, Sweet Maxwell, London,, 2003, s. 77.

olma koşulu aranmayacaktır. Böylece yegâne sınırlama kaynağın gösterilmesi zorunluluğudur. Zira mevcut BK m. 24 kaynak göstermeye ilişkin bir hüküm barındırmaktadır. Buna göre, “*Bir süreli yayında yayınlanmış haber, yazı ve resimleri kaynak göstermeksizin yeniden yayımlayanlar beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. Bu eserleri, yeniden yayım hakkı saklı tutulmuş olmasına rağmen, süreli yayın sahibinin izni olmadan yeniden yayımlayanlar, yirmi milyar liradan kırk milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar*”.

Yapılan değişiklikten sonra öğretilerde, elde edilmesinde özel emek sarf edilmiş haberlere ilişkin korumanın ise, haksız rekabete ilişkin FSEK m. 84 ve TTK m. 56 hükümlerinin uygulanması gerektiği savunulmaktadır⁵⁵

b. Düşünce Açıklamaları

Basın açıklamalarından alıntı yapılması, yalnızca haberlerle sınırlı olarak değil, düşünce açıklamalarını da kapsar nitelikte ele alınmalıdır. FSEK m. 36/II zaten açıkça değinmektedir. Şöyle ki, “*Gazete veya dergilerde çıkan içtimai, siyasi veya iktisadi günlük meseleler müteallik makale veya işlenmiş şekilde diğer gazete ve dergiler tarafından alınması ve radyo vasıtasıyla ve diğer bir suretle yayılması serbesttir*”. Buna göre, iktibas konusu yalnızca gazete ve dergilerdeki, toplumsal, siyasi, iktisadi makale ve günlük yazılara özgüdür. Gazete ve dergilerdeki yazıları iktibas edecek organda ise böyle bir sınırlama yapılmamıştır. Yani radyo, gazete, dergi veya başka yayın organları makale ve günlük yazıları iktibas edebilir. Ancak tam tersine radyo ve televizyonlarda yayımlanan günlük sorunlara ilişkin röportaj veya programların, yazılı basınca iktibası mümkün müdür? Öğretilerde iktibasın geniş yorumlanması, radyo ve televizyon yayınlarını da kapsamaması gerektiği savunulmuştur⁵⁶.

Bunun üzerine açıkladığımız kapsamdaki serbestinin de haberler gibi sınırsız olmadığı düşünülemez. Ancak konuya ilişkin giriş hükmündeki açıklamalarında da belirttiğimiz gibi, haber niteliğindeki basın açıklamasıyla, yorum ve makalelerden alıntı yapılmasının şartları birbirinden farklıdır. Şimdi ise düşünce açıklamalarına ilişkin şartlara değineceğiz

⁵⁵ EREL, s. 262.

⁵⁶ ARSLANLI, s. 132; ATEŞ, s. 329, aynı yönde olmakla birlikte, yalnızca güncel sorunlara ilişkin yayınların iktibasını mümkün görmekte;. Bkz. NORDEMANN,/ NORDEMANN,/ NORDEMANN, Art. 49, Nr. 1, “Günlük ilgiye hizmet eden siyasi, iktisadi, dini konularda ayırım yapmadan gazete ve radyo yayınlarının çoğaltılacağı ön görülmüş”.

aa) Güncel Bir Eser Olmalı

Gazete veya dergilerde yer alan açıklamalar fikri çabanın ürünü olabileceği gibi, alelade ve eser vasfı taşımayan kalem ürünleri olabilir. Fakat biz bu kapsamdaki yazıları fikri hukuk açısından koruyamayız. Bu ürünler rekabet yasağı ilkesi göz ardı edilmeden herkes tarafından kullanılırlar⁵⁷. O halde yapacağımız açıklamalar yalnızca gazete ve dergilerde yer alan eser niteliğindeki makaleler, düşünce açıklamalarını ilgilendiriyor. Öte yandan eser olarak vasıflandırılan bu çabaların da tıpkı diğer fikir ve sanat eserleri gibi koruma altında olduğuna şüphe yoktur. Fakat kamunun yararı sebebiyle, toplumun bilgi edinmesi menfaatinin üstünlüğü bu kapsamdaki eserlerin telif haklarını sınırlandırmıştır. Yalnız madde kapsamında değerlendirilen haber ve yorumların başkaca bir basın organı tarafından kullanılmasına ilişkin düzenlemede yatan sebep, toplumun gerçek ve doğru bilgiyi alması ve bilgi akışının sağlanmasıdır. İlk fıkrada haberlere ilişkin var olan düzenleme, ikinci fıkrada düşünce açıklamalarıyla ilgili olsa bile, yine toplumun bilgi alması amacı taşıdığından güncel ekonomik, siyasi, toplumsal olaylara ilişkin makale, köşe yazıları olmalıdır⁵⁸. Elbette ki basın organlarında güncellik şartını taşımayan konulardaki yayımların yer alması mümkündür, hatta özellikle radyo ve televizyonun günümüzde daha çok vakit geçirtmek, eğlendirmek gibi işlevleri olduğu düşünülürse; yukarıda belirttiğimiz üzere güncelliği olmayan yazılar dışında, fotoğraflar, bulmacalar, şiirler, hikâyeler yer alabilir. Ama basına ilişkin bir alıntı oluşturmasının nedeni kamu yararı ve haber verme fonksiyonu olduğundan; bu kapsamda korunmayacak, sadece haber niteliği taşıyan güncel olaylara ilişkin bilgi ve düşünce açıklamalarına yer verilecektir. Roman, hikâye, şiir, fotoğraflar eğer eser vasfını haiz ise, sadece ilim ve edebiyat eserlerinden iktibasa ilişkin kurallara bağlı olacaktır⁵⁹.

⁵⁷ AYİTER, s. 153; ERDİL, Engin, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İşlenme Eserler**, Beta Yayınevi, 2003, s. 142; BEŞİROĞLU, Akın, **Fikir Hukuku Dersleri**, 4. Bası, Arıkan Yayınevi, 2006, s. 673.

⁵⁸ REDEMACHER, Nicole Denise, **Urheberrecht und Gewerblicher Rechtsschutz im Internet**, Erich Smith Verlag, 2003, Nr. 166-170, “Öte yandan İnternet yayınları düzenli olarak güncellenmelidir”; WANDTKE, Artur- Axel, *Praxiskommentar zum Urheberrecht*, 3. Bası, München, 2009, Art. 49, Nr. 1; TUGENDHOT, Michael/ CHRISTIE, Jain, **The Law of Privacy and The Media**, Oxford University Press, 2002, Nr. 8.40, Zaten haberin daima güncel nitelikte olması gerekir. Çünkü toplum eski bir olayla tekrar yüz yüze gelmek istemeyecektir”.

⁵⁹ AYİTER, s. 132; BAYAMLIOĞLU, s. 238; EREL, s. 263; ÖZTAN, s. 469; ERDİL, s. 143; ATEŞ, s. 330, “Zira m. 36, toplumun haber alma ve aktüel konularda bilgilendirilme ihtiyacının karşılanması amacıyla sevk edilmiş bir hükümdür”.

Konuya ilişkin giriş hükmündeki açıklamalarında da belirttiğimiz gibi, haber niteliğindeki basın açıklamasıyla, yorum ve makalelerden alıntı yapılmasının şartları birbirinden farklıdır. Şimdi ise düşünce açıklamalarına ilişkin şartlara değineceğiz.

bb) İktibasın Yasaklanmamış Olması

Güncel, toplumsal, siyasal ve ekonomik konulara ilişkin yazılan yorumlar veya fıkralar, başka bir basın organı tarafından yararlanabilmesi için, iktibas hakkının saklı tutulmamalı, yani yasaklanmamış olmalıdır. Böyle bir yasaklama yoksa aynen ve işlenmiş şekilde iktibası mümkündür. Fakat iktibas yasağından bahsedilebilmesi için; “açıkça” yasağına ilişkin iradenin varlığının belirtilmesi lazımdır. Zımni olarak iktibasın yapılmasının istenmemesinin m. 36/ II’den yararlanmayı etkilemez⁶⁰. Böylece iktibas yapılması açıkça engellenmişse, bu durumda eser sahibinin izninin alınması gerekli ve ancak genel hükümler uyarınca mümkündür⁶¹.

Ne var ki, iktibas yasağının konulması düşüncelerin açıklandığı makale ve yorumların kullanılamaması anlamına gelmez. Yalnızca düşünce açıklaması yayında aynen alıntı yapılamaz. Sınırlı ölçüde, bu eserlerden yararlanmak mümkündür. Yani basın özeti halinde iktibası mümkündür⁶². Basın özeti, düşünce açıklamasının, gazete, dergi veya radyo televizyon tarafından kullanılmasını amaçlamaz; kamuoyunu eser hakkında bilgi sahibi yapıp, ilgisini esere sevk etmek amacını taşır. Bu nedenle bu sınırlar içerisinde kalıp; eserin aslını okumayı gereksiz kılacak derecede geniş detaylara yer verilmemesi gerekir⁶³.

B. FİKİR VE SANAT ESERLERİNE İLİŞKİN HABERLERİN İKTİBASİ

Basın tarafından uygulanan bir başka iktibas türü ise, fikir ve sanat eserlerinin basın tarafından iktibas edilerek kullanılmasıdır. Öncekinden farklı olarak, basın organlarının haber değeri taşıyan olay ve düşünce açıklamalarını, birbirlerinden alıntı yaparak kamuoyuyla paylaşması değil; başlı başına bir fikir ve sanat eserinin ta kendisinin haber yapılması suretiyle iktibasından söz edilir⁶⁴.

⁶⁰ ATEŞ, 331; KILIÇOĞLU, s. 338- 339.

⁶¹ TEKİNALP, Ünal, **Fikri Mülkiyet Hukuku**, 3. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004, s. 190; ATEŞ, s. 331; KARAHAN, Sami/ SULUK, Cahit/ SARAÇ, Tahir/ NAL, Temel, **Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s. 84; GÖKYAYLA, s. 293.

⁶² KILIÇOĞLU, s. 339; EREL; s. 264; ATEŞ, s. 331; REHBİNDER, Nr. 507.

⁶³ EREL; s. 264; ATEŞ, s. 331.

⁶⁴ NORDEMANN/ NORDEMANN/ NORDEMANN, Art. 50, Nr. 1,

FSEK 37 maddesinde yer bulan düzenleme, 2001 yılında 4630 sayılı kanunla değişikliğe uğramıştır. Hükmin “haber” kenar başlığı altında ele alınmış olması Fikir ve sanat eserleriyle ilgili bir düzenlemenin varlığını hissettirmekten çok uzaktır. Düzenleme şu şekildedir: “*Haber mahiyetinde olmak ve bilgilendirme kapsamını aşmamak kaydıyla, günlük hadiselere bağlı olarak fikir ve sanat eserlerinden bazı parçaların işaret, ses ve görüntü nakline yarayan vasıtalarla alınması mümkündür. Bu şekilde alınmış parçaların çoğaltılması, yayılması, temsil edilmesi veya radyo ve televizyon gibi araçlarla yayınlanması serbesttir. Bu serbestlik hak sahibinin hukuki menfaatlerine zarar verecek şekilde veya eserden normal yararlanmaya aykırı biçimde düşünülemez*”.

Basına tanınan iktibas serbestisinin, fikir ve sanat eserleri açısından bir ayırım yapılmadan kabul edildiğini söylemek mümkündür. Fikir ve sanat eserlerinin tümü, her türlü görüntü nakline yarayan vasıtalarla alınabilir, çoğaltılabilir, yayınlanabilir. Hükümün ifadesiyle ilgili tartışılan bir noktaya bu itibarla temas etmek istiyoruz. Buna göre, iktibas edilecek bazı parçaların, işaret, ses ve görüntü nakline yarayan vasıtalarla alınacağı belirtilmiş; fakat bu da sanki alıntının yapılması bu araçlarla kaydedilmeden mümkün değilmiş kanısı uyandırır. Yani bir konserin icra anında, canlı olarak habere konu olamaması sonucunu meydana getirir. Böyle bir sınırlamanın getirilmesi ise kanunun taşıdığı gayeye uymayacaktır⁶⁵. Buna rağmen basına sınırsız bir iktibas yetkisi verildiği düşüncesi doğmamalıdır⁶⁶. Öyleyse, hangi şartları taşıyan bir haber, fikir ve sanat eserlerini iktibas edebilir?

1. Fikir ve Sanat Eseri veya Eserin Sahibiyle İlgili Bir Haber Olmalı

Eserin habere konu olabilmesinin en önemli şartı, eseri konu olan ya da hiç değilse sahibini konu alan bir haber olmasıdır. Bu konuda ilk akla gelen genellikle bir sinema eserinin, fragmanının habere konu olması ya da sevilen bir sanatçının konser veya kaset tanıtımına ilişkin haberler, ünlü bir ressamın sergisine ilişkin bir haberlerdir⁶⁷.

Peki, ne eserle ne de eser sahibiyle ilgili bir haber mevcut değilken; çağrışım yapabileceğimiz durumlarda eserin haber yapılması mümkün müdür?

⁶⁵ ARSLANLI, s. 134; ÖZTAN, s. 473.

⁶⁶ ATEŞ, s. 334; KARAHAN/ SULUK/ SARAÇ/ NAL, s. 84.

⁶⁷ REHBİNDER, Nr. 512; EISENMANN, Hartmut/ JAUTZ, Ulrich, **Grundriss Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht**, 8. Auflage, C. F. Müller Verlag, Heidelberg, 2009, Nr. 79; WANDTKE, Art. 50, Nr. 1.

Öğretide tartışılacağı üzere, haberin konusu ile eser arasında dolaylı bir ilgi olması gerektiği savunulmuş, bu durumlarda eser sahibinin hakkına bir saldırı olmayacağı kabul edilmiştir⁶⁸

2. Eserin Bir Kısmı Kullanılmalı

Eserin habere konu olabilmesi, eserin sadece belirli bir bölümünün kullanılmasına bağlıdır. Eğer yapılan haber esere olan ihtiyacı ortadan kaldıracaksa, örnek verirse; ünlü bir yazarın romanının habere konu olması ve tamamının iktibas, kitabın alınması gereğini sona erdirir yahut vizyona yeni, girmiş bir filmin sinemayı konu alan bir tv programında önemli kesitlerinin gösterilmesi (örn. filmin merak edilen sonunun gösterilmesi), filmi izlemek için sinemaya gidilmesini önemli oranda azaltır⁶⁹. Öte yandan bazı eserlerin bir bütün halinde haberde veya röportajda kullanılması zorunludur. Bir ressamın bir tablosu, heykeltıraşın yaptığı bir heykel veya bir şairin şiirlerinden bazılarının işaret, ses veya görüntü nakline yarayan vasıtalarla çoğaltılması, hukuka aykırı kabul edilemez. Burada göz önünde bulundurulması gereken detay ise, eser sahibinin eserlerinin tamamının iktibas edilmemesidir⁷⁰.

C. Eser Alenileşmiş Olmalı

FSEK m. 37/II hükmünde değişiklik yapılmadan önce, eserin alenileşmesi yeterli sayılmış, ayrıca yayımlanmış olmasına gerek duyulmamıştır. Sonuçta eser sahibi bizatihi kendi emeğini toplumla paylaşmak konusunda özgürdür. Kendisi istemeden her ne sebeple olursa olsun, basın esere aleniyet kazandırma yetkisi yoktur. Olsa olsa böyle bir durumda eser sahibinin manevi haklarına tecavüz söz konusudur⁷¹

4. Haber Verme Amacı

Fikir ve sanat eserlerine bağlı olarak eserin yaratıcısının sahip olduğu hakların basın tarafından sınırlanmasının temelinde toplumu bilgilendirmek kastı vardır. Bu amacın daha açık görünümü basın organlarının elde ettikleri bilgileri birbirilerinden iktibas etmeleri halinde netlikle görülür. Amaç salt topluma toplumun ilgisini uyandıran konularla ilgili genel nitelikte bilgi demetini yaymaktır. Eserin haber konusu yapılması ve bu nedenle iktibas

⁶⁸ ATEŞ, s. 325, “Örnek olarak depreme ilgili bir haberde Ahmet Mete Işıkkara ile söyleşi yaparken, Orhan Gencebay’ın deprem adlı şarkısının fon müziği olarak kullanılabilceği belirtilmiştir”.

⁶⁹ KILIÇOĞLU, s. 340; ATEŞ, s. 335- 336; TEKİNALP, s. 190.

⁷⁰ ATEŞ, s. 336; EREL, s. 265; REHBİNDER, Nr. 512; EISENMANN/ JAUTZ, Nr. 79.

⁷¹ ATEŞ, s. 335; EREL, s. 266; BAYAMLIOĞLU, s. 238.

edilmesinde ise, bu amaç yalnızca eser hakkında haber verilmesidir. Dikkat edildiğinde haber toplumu fikir ve sanat eserlerinden haberdar etmek ve entelektüel, kültürel birikimine katkı sağlamak, eseri tanıtmak sebebiyle verilir. Hal böyle olunca bu amacın dışına çıkan, kamunun ilgisini çekmeyen, unutulmuş konularla ilgili olayların habere konu yapılmasında, ne halkın menfaati vardır ne de eser sahibi eserine karşı yapılan bu sınırlamaya katlanmasına gerek⁷².

E. Kaynağın Gösterilmesi Zorunluluğu

Esere ilişkin haber ve bilgi verme kapsamında, Kanunun kaynak gösterilmesi zorunluluğuna dair bir düzenlemesi yoktur. Fakat uygulanışı bakımından eser bahis konusu yapıldığında eser sahibinin; eser sahibi bahis konusuyken de eserin belirtilmesi gereklidir. Bu da zaten haber niteliğinin olmazsa olmaz bir şartıdır⁷³.

SONUÇ

TMK m. 24/2'de düzenlenmiş olan, hukuka uygunluk sebeplerinden üstün nitelikte özel ve kamusal yarar kavramlarının uygulamasını fikri mülkiyet hukukunda, eser sahibinin haklarını kısıtlayan haller olarak görmekteyiz. Başka bir deyişle, eser sahibinin fikri haklarına, üçüncü kişilerin yaptığı müdahalelerin hukuka uygun kabul edildiği durumlar olarak ifade edilebilir. Bu noktada basın faaliyetleri kanaatimizce hem kamusal yararı hem özel yararı bünyesinde barındırabileceği ve çatışan yararın tartılması ilkesinin somut bir uygulamasını oluşturabileceği için çalışmamızın konusu olarak tercih edilmiştir. Gerçekten de basın faaliyetlerinin iktibasında kamu yararını görürken, haber, köşe yazısı, makale vs. gibi faaliyetlerin şahsen kullanım amacıyla çoğaltılmasının da ise özel yararı görmekteyiz.

FSEK düzenlemesinde basın iktibasını iki farklı amaca hizmet etmektedir. Bunlardan ilki topluma haber vermek amacıyla güncel, kamunun menfaatine olan konularla ilgili haber verme ve yorum yoluyla kamuoyunun ilgisini oluşturmaktır. Her iki biçimde kamunun çevresiyle ilgili bilgi edinmesini sağlar. Bu nedenle haber değeri olan konularda ve eğer eser niteliğini haizse eser sahibinin izni ile alıntı mümkündür. Diğer bir tür iktibas ise, yalnızca esere ilişkin olduğu için esere olan ihtiyacı yok etmeden, belirli bir oranda yapılmalıdır. Ancak yaptığımız açıklamalarda göstermektedir ki basın

⁷² ÖZTAN, s. 473; KILIÇOĞLU, s. 340; EREL, s. 266; ARIDEMİR, s. 143.

⁷³ ATEŞ, s. 339; EREL, s. 266; ÖZTAN, s. 471; NORDEMANN/NORDEMANN/NORDEMANN, Art. 51, Nr. 1.

iktibasına ilişkin düzenleme son derece yetersizdir. Özellikle hükümler ve başlıklar arasında paralellik olmaması, hükmün içeriğini yeterli derecede ifade etmekten uzaktır. Hal böyle olunca içeriğin tespiti ile ilgili tartışmalar mevcuttur. Özellikle basın kavramının hangi kapsamda anlaşılması gerektiği net olarak ifade edilmelidir. Keza basın kavramı hükümden çıktığı gibi dar yorumlanılacak olursa da başka bir sorun, günümüz koşullarına uygun bir düzenlemenin olmayışıdır.

Diğer taraftan iktibas yapılan kaynağın gösterilmesi zorunluluğu, temel bir koşul olmakla birlikte, hükmün ifade ediliş tarzına bakıldığında tek bir iktibas karşılıymuş kanısı uyandırıyor; fikir ve sanat eserlerine ilişkin haberlerde kaynak gösterilmesine yer yokmuş gibi bir düzenleme içeriyor. Oysaki kaynak gösterme, hakkın sahibine teslim edilmesini sağlaması yönünden iktibasın olmazsa olmaz şartıdır.

Basın faaliyetlerinin şahsi kullanım sebebiyle kullanılması ise, yalnızca eser sahibinin fikri mülkiyeti üzerindeki hakkını çok zarara uğratmayacak biçimde, makul oranlarda yapılan çoğaltmalar için kabul edilmektedir. Bu sayede, kişilerin yeni eserler meydana getirebilmesi, araştırmaları için kaynak bulabilmesi amaçlanmaktadır. Fakat karşılıklı menfaatleri çatışan kişiler arasında dengenin iyi kurulabilmesi için mevcut düzenleme yeterli olmadığı gibi, FSEK taslağında da yapılan değişiklik yalnızca metnin ifadesi yönünde olduğu için ihtiyacı karşılayacak nitelikte değildir. Özet olarak, yapılacak düzenlemelerde mevcut aksaklıklar dikkate alınarak, değişikliklerin yapılması, sorunların çözümü açısından zaruridir.

KAYNAKÇA

ARSLANLI, Halil, **Fikri Hukuk Dersleri**, II, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1954.

ARIDEMİR- Genç, Arzu, **Türk Hukukunda Eser Sahibinin Çoğaltma ve Yayma Hakkı**, Vedat Yayınevi, Ankara, 2003.

ASLAN, Adem, **Fikri Mülkiyet Haklarının Tükenmesi**, İstanbul, 2004.

ATEŞ, Mustafa, **Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Kapsamı ve Sınırlandırılması**, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2003.

ATAMER, Yeşim, **Haksız Fiillerden Doğan Sorumluluğun Sınırlandırılması Özellikle Uygun Nedensellik Bağı ve Normun Koruma Amacı Kuramları**, İstanbul, 1996.

AYİTER, Nuşin, **Hukukta Fikir ve Sanat Eserleri**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972.

BEŞİROĞLU, Akın, **Fikir Hukuku Dersleri**, 4. Bası, Arıkan Yayınevi, 2006.

CERİTOĞLU- SENDEL, Filiz, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda intihal ve Esinlenme**, Ankara, 2009.

ÇOLAK, Nusret İlker, **Kitle İletişim Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s. 45- 47;

DREİTER, Thomas/ SCHULZE, Gernot, **Urheberrechts- gesetz**, 3. Auflage, C.H. Beck Verlag, München, 2008.

DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan, **Kişiler Hukuku**, On Beşinci Bası, İstanbul, 2014.

EISENMANN, Hartmut/ JAUTZ, Ulrich, **Grundriss Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht**, 8. Auflage, C. F. Müller Verlag, Heidelberg, 2009.

ERDİL Engin, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İşlenme Eserler**, Beta Yayınevi, 2003.

HELVACI, Serap, **Gerçek Kişiler**, Beşinci Bası, İstanbul, 2013.

İÇEL, Kayıhan/ ÜNVER, Yener, **Kitle Haberleşme Hukuku**, Yedinci Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2007.

KANETİ, Selim, “Çatışan Değerlerin Tartılmasına Dayanan Hukuka Uygunluk”, **Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler II. Sempozyumu**, Ankara.

KARAHAN, Sami/ SULUK, Cahit/ SARAÇ, Tahir/ NAL, Temel, **Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007.

KARAKUZU- BAYTAN, Dilek, **Fikri Mülkiyet Hukuku**, İstanbul, 2005.

KARA-KILIÇARSLAN, Seda, **Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar**, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2015.

KILIÇOĞLU, Ahmet, **Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk**, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008.

KILIÇOĞLU, Ahmet, **Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006.

TEKİNALP, Ünal, **Fikri Mülkiyet Hukuku**, 3. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004.

TÜFEK, Ömer Faruk, **Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.

NORDEMANN, Wilhelm/ NORDEMANN, Axel/ NORDEMANN, Jan Bernd, **Kommentar zum Urheberrechtsgesetz Verlagsgesetz Urheberrechtswahrnehmungsgesetz**, 10 Auflage, W. Kohlhammer Verlag, 2008.

OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY- ÖZDEMİR, Saibe, **Kişiler Hukuku**, Dokuzuncu Bası, İstanbul, 2009.

CAREY, Peter, **Media Law**, 2. Edition, Sweet Maxwell, London, 2003.

REDEMACHER, Nicole Denise, **Urheberrecht und Gewerblicher Rechtshutz im İnternet**, Erich Smith Verlag, 2003.

REHBİNDER, Manfred, **Urheberrecht**, 15. Auflage, C. H. Beck Verlag, München, 2008.

SPENCE, Michael, **Intellectual Property**, New York, 2007.

TUGENDHOT, Michael/ CHRISTIE, Jain, **The Law of Privacy and The Media**, Oxford University Press, 2002.

UYGUR, Atiye B., **Eser Sahibine Tanınan Haklara Getirilen Kısıtlamalar**, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, 2004.

WANDTKE, Artur- Axel, **Praxiskommentar zum Urheberrecht**, 3. Bası, München, 2009.

